

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

19. märts 2019*

Eelotsusetaotlus – Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala – Piirikontroll, varjupaik ja sisseränne – Määrus (EL) 2016/399 – Artikkel 32 – Piirikontrolli ajutine taaskehtestamine liikmesriigi poolt tema sisepiiridel – Kolmanda riigi kodaniku ebaseaduslik riiki sisenemine – Sisepiiride samastamine välispiiridega – Direktiiv 2008/115/EÜ – Kohaldamisala – Artikli 2 lõike 2 punkt a

Kohtuasjas C-444/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Cour de cassation'i (Prantsusmaa kassatsioonikohus) 12. juuli 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 21. juulil 2017, menetluses

Préfet des Pyrénées-Orientales

versus

Abdelaziz Arib,

Procureur de la République près le tribunal de grande instance de Montpellier,

Procureur général près la cour d'appel de Montpellier,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid A. Prechal, E. Regan, T. von Danwitz, C. Toader ja C. Lycourgos (ettekandja), kohtunikud A. Rosas, E. Juhász, M. Ilešič, J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby, C. G. Fernlund ja C. Vajda,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: ametnik V. Giacobbo-Peyronnel,

arvestades kirjalikku menetlust ja 12. juuni 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- préfet des Pyrénées-Orientales, esindajad: *avocat* F.-H. Briard ja *avocat* S. Bonichot,
- Prantsuse valitsus, esindajad: E. de Moustier, E. Armoet ja D. Colas,
- Saksamaa valitsus, esindaja: R. Kanitz,
- Euroopa Komisjon, esindajad: C. Cattabriga ja G. Wils,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

olles 17. oktoobri 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määruse (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad) (ELT 2016, L 77, lk 1, edaspidi „Schengeni piirieskirjad“), artikli 32 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT 2008, L 348, lk 98) artikli 2 lõike 2 punkti a ja artikli 4 lõike 4 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille pooled on ühelt poolt préfet des Pyrénées-Orientales (Ida-Püreeneede departemangu prefekt, Prantsusmaa) ning teiselt poolt Abdelaziz Arib, procureur de la République près le tribunal de grande instance de Montpellier (Montpellier' esimese astme kohtu juures tegutsev riigiprokurör, Prantsusmaa) ja procureur général près la cour d'appel de Montpellier (Montpellier' apellatsioonikohtu peaprokurör, Prantsusmaa) ning mis puudutab Prantsusmaa territooriumile ebaseaduslikult sisenenud A. Aribi halduskorras kinnipidamise pikendamist.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Schengeni lepingu rakendamise konventsioon

- 3 Schengenis 19. juunil 1990 allkirjastatud ja 26. märtsil 1995 jõustunud konventsioon, millega rakendatakse 14. juunil 1985. aastal Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel sõlmitud Schengeni lepingut kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta nende ühispriiridel (EÜT 2000, L 239, lk 19; ELT eriväljaanne 19/02, lk 9; edaspidi „Schengeni lepingu rakendamise konventsioon“), kuulub Schengeni *acquis'* hulka.
- 4 Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklis 26 on sätestatud:
„1. Vastavalt kohustustele, mis tulenevad ühinemisest 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsiooniga, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga, kohustuvad konventsiooniosalised inkorporeerima oma siseriiklikku õigusse järgmised sätted:
a) kui välismaalasel on keelatud siseneda ühe konventsiooniosalise territooriumile, siis veoettevõtja, kes on toonud välismaalase õhu, mere või maismaa kaudu välispiirile, on kohustatud ta viivitamata tagasi viima. Piirivalveasutuse taotlusel peab veoettevõtja viima välismaalase tagasi kolmandasse riiki, kust ta on tulnud, kolmandasse riiki, kes on andnud reisidokumendi, millega ta reisis, või muusse kolmandasse riiki, kus on tagatud tema vastuvõtmine;
b) ettevõtja on kohustatud võtma kõik vajalikud meetmed, tagamaks, et õhu või mere kaudu veetaval välismaalasel on konventsiooniosalise territooriumile sisenemiseks nõutavad reisidokumendid.

2. Vastavalt kohustustele, mis tulenevad 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsioonist, mida on muudetud 31. jaanuari 1967. aasta New Yorgi protokolliga, ja kooskõlas oma riigiõiguslike sätetega kohustuvad konventsiooniosalised kehtestama sanktsioone veoettevõtjate suhtes, kes veavad kolmandast riigist õhu või mere kaudu nende territooriumile välismaalasi, kellel puuduvad nõutavad reisidokumendid.

3. Lõike 1 punkti b ja lõiget 2 kohaldatakse samuti veoettevõtjate suhtes, kes veavad rühmi bussiga rahvusvahelistel liinidel, välja arvatud piiriliiklus.“

Schengeni piirieskirjad

5 Schengeni piirieskirjade artiklis 2 on sätestatud:

„Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „sisepiirid“ –
 - a) liikmesriikide ühised maismaapiirid, sealhulgas jõe- ja järvepiirid;
 - b) liikmesriikide vaheliste siselendude lennujaamad;
 - c) liikmesriikide mere-, jõe- ja järvesadamad, mille kaudu toimub regulaarne liidusisene parvlaevaühendus;
- 2) „välispiirid“ – liikmesriikide maismaapiirid, sealhulgas jõe- ja järvepiirid, merepiirid ning liikmesriikide lennujaamad, jõe-, mere- ja järvesadamad, kui need ei ole sisepiirid;

[...]“.

6 Nimetatud eeskirjade artiklis 5 on sätestatud:

„1. Välispiire võib ületada ainult piiripunktide kaudu nende kindlaksmääratud lahtiolekuajal. Piiripunktides, mis ei ole avatud 24 tundi ööpäevas, tuleks lahtiolekuajad selgelt ära märkida.

Liikmesriigid edastavad oma piiripunktide loetelu komisjonile vastavalt artiklile 39.

[...]

3. Ilma et see piiraks lõikes 2 sätestatud erandeid või liikmesriikide rahvusvahelise kaitsega seotud kohustusi, kehtestavad liikmesriigid vastavalt oma siseriiklikule õigusele karistused välispiiride ebaseadusliku ületamise eest väljaspool piiripunkte ja väljaspool nende kindlaksmääratud lahtiolekuaga. Nimetatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.“

7 Samade eeskirjade artikli 13 lõikes 1 on ette nähtud:

„Patrull- ja vaatlustegevuse põhieesmärgiks on tõkestada ebaseaduslikku piiriületamist, võidelda piiriülese kuritegevuse vastu ja võtta meetmeid ebaseaduslikult piiri ületanud isikute suhtes. Isik, kes on ületanud ebaseaduslikult piiri ning kellel ei ole õigust viibida asjaomase liikmesriigi territooriumil, peetakse kinni ning tema suhtes rakendatakse menetlusi, järgides direktiivi 2008/115/EÜ.“

8 Schengeni piirieskirjade artiklis 14 on sätestatud:

„1. Kolmanda riigi kodanikul, kes ei vasta kõigile artikli 6 lõikes 1 sätestatud tingimustele ja kes ei kuulu artikli 6 lõikes 5 osutatud isikute kategooriatesse, on keelatud siseneda liikmesriikide territooriumile. See ei piira varjupaigaõiguse, rahvusvahelise kaitse ega pikaajaliste viisade väljastamisega seotud erisätete kohaldamist.

[...]

4. Piirivalveametnikud tagavad, et kolmanda riigi kodanik, keda on keeldutud riiki lubamast, ei sisene asjaomase liikmesriigi territooriumile.

[...]

6. Sisenemiskeeldu reguleerivad üksikasjalikud eeskirjad on sätestatud V lisa A osas.“

9 Nimetatud eeskirjade artiklis 23 „Territooriumil toimuvad kontrollid“ on ette nähtud:

„Piirikontrolli puudumine sisepiiridel ei mõjuta:

- a) siseriikliku õiguse kohaselt politseikohustuste täitmist liikmesriikide pädevate asutuste poolt, niivõrd kui nimetatud kohustuste täitmine ei oma samaväärset toimet kontrollidega piiril; see kehtib ka piirialadel. Politseikohustuste täitmist esimese lause tähenduses ei või käsitleda samaväärsena kontrollide teostamisega piiril, kui
- i) politseimeetmete eesmärk ei ole piirikontroll;
 - ii) politseimeetmed põhinevad üldistel politsei andmetel ja kogemusel, mis käsitlevad võimalikke ohte avalikule julgeolekule, ning nende eesmärk on eelkõige vältida piiriülese kuritegevusega;
 - iii) politseimeetmed kavandatakse ja teostatakse viisil, mis erineb selgelt välispiiridel teostatavatest korrapärastest isikukontrollidest;
 - iv) politseimeetmed võetakse kohapealsete kontrollide alusel;

[...]“.

10 Samade eeskirjade artiklis 25 on sätestatud

„1. Kui sisepiirikontrollita alal tekib tõsine oht liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule, võib kõnealune liikmesriik erandlikult taaskehtestada piirikontrolli kõikidel või konkreetsel sisepiirilõikudel piiratud ajavahemikul kuni 30 päevaks, või tõsise ohu eeldatava kestuse ajaks, kui kõnealune oht püsib kauem kui 30 päeva. Piirikontrolli ajutise taaskehtestamise ulatus ja kestus sisepiiridel ei või olla suurem ega pikem, kui on rangelt vajalik tõsisele ohule reageerimiseks.

2. Piirikontroll taaskehtestatakse sisepiiridel ainult viimase abinõuna ja kooskõlas artiklitega 27, 28 ja 29. Kui vastavalt artiklitele 27, 28 või 29 kaalutakse seda, kas teha otsus sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise kohta, võetakse igal juhul arvesse vastavalt artiklites 26 ja 30 osutatud kriteeriumeid.

3. Kui tõsine oht asjaomase liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule püsib käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud ajavahemikust kauem, võib kõnealune liikmesriik artiklis 26 osutatud kriteeriumeid arvesse võttes ning kooskõlas artikliga 27 jätkata oma sisepiiride kontrollimist samadel alustel, kui on osutatud käesoleva artikli lõikes 1, ning, võttes arvesse võimalikke uusi tegureid, pikendada seda kuni 30päevaste ajavahemike kaupa.

4. Sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise koguperiood, sealhulgas käesoleva artikli lõikes 3 sätestatud pikendamised, ei kesta kauem kui kuus kuud. Artiklis 29 osutatud erandjuhtudel võib kõnealust ajavahemikku kokku pikendada vastavalt kõnealuse artikli lõikele 1 kuni maksimaalselt kahe aastani.“

11 Schengeni piirieskirjade artiklis 32 on sätestatud:

„Kui piirikontroll sisepiiridel taaskehtestatakse, kohaldatakse II jaotise asjakohaseid sätteid *mutatis mutandis*.“

12 Eeskirjade artiklid 5, 13 ja 14 paiknevad II jaotises „Välispiirid“, artiklid 23, 25 ja 32 paiknevad aga III jaotises „Sisepiirid“.

13 Schengeni piirieskirjade V lisa A-osa punktis 2 on ette nähtud:

„Kui kolmanda riigi kodaniku, kelle riiki sisenemisest keeldutakse, on toonud piirile vedaja, peab kohalik vastutav asutus:

- a) andma vedajale korralduse võtta kolmanda riigi kodanik oma hoole alla ja transportida ta viivitamata kolmandasse riiki, kust ta saabub, või kolmandasse riiki, mis väljastas talle piiriületamist lubava dokumendi, või mis tahes kolmandasse riiki, kus on tagatud tema riiki lubamine, kooskõlas [Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni] artikliga 26 ja nõukogu direktiiviga 2001/51/EÜ [...]
- b) võtma kuni edasitoimetamiseni siseriikliku õiguse alusel ja kohalikke olusid arvesse võttes asjakohased meetmed, et takistada kolmanda riigi kodanikul, kellele sisenemiskeeld kehtestati, ebaseaduslikult riiki siseneda.“

Direktiiv 2008/115

14 Direktiivi 2008/115 põhjenduses 5 on märgitud:

„Käesoleva direktiiviga tuleks luua horisontaalsed eeskirjad, mis on kohaldatavad kõigi kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta liikmesriiki sisenemise, liikmesriigis viibimise või elamise tingimustele.“

15 Selle direktiivi artiklis 2 on sätestatud:

„1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes.

2. Liikmesriigid võivad otsustada mitte kohalda käesolevat direktiivi kolmandate riikide kodanike suhtes:

- a) kelle suhtes rakendatakse sisenemiskeeldu vastavalt Schengeni piirieskirjade artiklile 13 või kelle pädevad asutused on tabanud või kinni pidanud seoses liikmesriigi maismaa-, mere- või õhuvälispiiri ebaseadusliku ületamisega ning kes ei ole hiljem saanud luba või õigust kõnealuses liikmesriigis viibimiseks;
- b) kelle suhtes rakendatakse tagasisaatmist kriminaalkaristusena või kriminaalkaristuse tagajärjena vastavalt siseriiklikule õigusele või kelle suhtes rakendatakse väljaandmismenetlust.

[...]“.

16 Nimetatud direktiivi artiklis 3 on märgitud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

- 2) „ebaseaduslik riigisviibimine“ – kolmanda riigi kodaniku viibimine liikmesriigi territooriumil, kui ta ei vasta või enam ei vasta Schengeni piirieskirjade artiklis 5 sätestatud sisenemise tingimustele või muudele asjaomasesse liikmesriiki sisenemise, selles viibimise või elamise tingimustele;

- 3) „tagasisaatmine“ – kolmanda riigi kodaniku naasmine kas vabatahtlikult tagasipöördumiskohustust täites või sunniviisiliselt:
- tema päritoluriiki või
 - transiidiriiki kooskõlas ühenduse või kahepoolsete tagasivõtulepingute või muude kokkulepetega või
 - muusse kolmandasse riiki, millesse asjaomane kolmanda riigi kodanik otsustab vabatahtlikult tagasi pöörduda ning milles ta vastu võetakse;

[...]“.

- 17 Direktiivi artikli 4 lõikes 4 on ette nähtud:

„Seoses kolmandate riikide kodanikega, kes artikli 2 lõike 2 punkti a kohaselt jäetakse käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja, liikmesriigid:

- a) tagavad, et nende kohtlemine ja kaitsetase ei oleks ebasoodsam artikli 8 lõigetes 4 ja 5 (sunnimeetmete kasutamise piiramine), artikli 9 lõike 2 punktis a (väljasaatmise edasilükkamine), artikli 14 lõike 1 punktides b ja d (esmaabi ja haavatavate isikute vajaduste arvessevõtmine) ning artiklites 16 ja 17 (kinnipidamistingimused) sätestatust, ning
- b) järgivad mittetagasisaatmise põhimõtet.“

Prantsuse õigus

- 18 Välismaalaste riiki sisenemist ja riigis viibimist ning varjupaigaõigust käsitleva seadustiku (code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile), mida on muudetud 31. detsembri 2012. aasta seadusega nr 2012-1560 (edaspidi „Ceseda“), artikli L. 621-2 punktides 1° ja 2° on sätestatud:

„Välismaalast, kes ei ole Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik, karistatakse üheaastase vangistuse ning rahalise karistusega summas 3750 eurot järgmistel juhtudel:

- 1° kui ta ei vasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määruse (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad) [(ELT 2006, L 105, lk 1)], artikli 5 lõike 1 punktide a, b või c nõuetele ja siseneb Prantsuse emamaa territooriumile, ilma et talle oleks antud luba siseneda territooriumile vastavalt selle määruse artikli 5 lõike 4 punktidele a ja c; sama kehtib juhul, kui välismaalase kohta on [Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni] muu osalisriigi täitmisele pööratava otsuse alusel antud hoiatusteade riiki sisenemise keelamiseks;
- 2° kui ta siseneb Prantsuse emamaa territooriumile, tulles otse selle konventsiooni osalisriigi territooriumilt, järgimata selle konventsiooni artikli 19 lõiget 1 või 2, artikli 20 lõiget 1 ja artikli 21 lõiget 1 või 2, välja arvatud määruse (EÜ) nr 562/2006 [...] artikli 5 lõike 1 punktis e ja punktis d nimetatud nõuded, kui hoiatusteadet riiki sisenemise keelamiseks ei ole antud [Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni] muu osalisriigi täitmisele pööratava otsuse alusel;

[...]

Käesoleva artikli kohaldamiseks võib kriminaalasja algatada üksnes juhul, kui faktilised asjaolud tuvastatakse kriminaalmenetluse seadustiku (code de procédure pénale) artiklis 53 ette nähtud asjaoludel“.

- 19 Kriminaalmenetluse seadustiku (code de procédure pénale) põhikohtuasjale kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „kriminaalmenetluse seadustik“) artiklis 53 on ette nähtud:

„Värskelt toimepandud esimese või teise astme kuritegu on esimese või teise astme kuritegu, mida parasjagu pannakse toime või on just toime pandud. Värskelt toimepandud esimese või teise astme kuriteoga on tegemist ka siis, kui vahetult pärast tegu on kahtlustatavat avalikult jälitatud, tema valduses on esemed või temalt leitakse jälgi või tõendeid, mille alusel võib arvata, et ta osales esimese või teise astme kuriteos.

Värskelt toimepandud esimese või teise astme kuriteo tuvastamise järel võib riigiprokuröri (procureur de la République) järelevalve all toimuv ning käesoleva peatüki tingimustele vastav uurimine kesta katkematult kaheksa päeva.

Kui uurimistoiminguid, mis on vajalikud tõe tuvastamiseks seoses sellise esimese või teise astme kuriteoga, mille eest on karistusena ette nähtud vähemalt viieaastane vangistus, ei ole võimalik edasi lükata, võib riigiprokurör otsustada samadel tingimustel pikendada uurimist kuni kaheksa päeva võrra.“

- 20 Kriminaalmenetluse seadustiku artiklis 62-2 on sätestatud:

„Kinnipidamine on sunnimeede, mille määramise otsustab kriminaalpolitsei vanemametnik kohtu kontrolli all ning millega jäetakse uurijate käsutusse isik, kelle suhtes on ühe või mitme veenvalt tõese põhjuse tõttu alust kahtlustada, et ta pani toime või üritas toime panna esimese või teise astme kuritegu, mille eest on ette nähtud vangistus.

[...]“.

- 21 Kriminaalmenetluse seadustiku artiklis 78-2 on sätestatud:

„Kriminaalpolitsei vanemametnikud ning nende korraldusel ja vastutusel artiklites 20 ja 21-1° nimetatud kriminaalpolitsei ametnikud ja nooremametnikud võivad nõuda isikusamasuse mis tahes vahenditega tõestamist igalt isikult, kelle suhtes on alust kahtlustada, et

- ta on toime pannud süüteo või süüteokatse;
- või et ta valmistab ette esimese või teise astme kuriteo toimepanemist;
- või ta võib anda esimese või teise astme kuriteo uurimisel vajalikku informatsiooni;
- või et ta on rikkunud kohustusi või keeldusid, mis tulenevad kohtu seatud järelevalvemeetmetest, elukohast lahkumise keelust koos elektroonilise järelevalve kohaldamisega, karistuse määramisest või karistuse täitmist kontrolliva kohtu poolt määratud meetmest;
- või on kohtu korraldusel kuulutatud tagaotsitavaks.

Riigiprokuröri kirjalikul korraldusel võib tema täpsustatud õigusrikkumiste uurimise ja nende eest vastutusele võtmise eesmärgil kontrollida samadel tingimustel iga isiku isikusamasust prokuröri määratud kohtades ja ajavahemikul. Asjaolu, et isikusamasuse kontrollil avastatakse muid õigusrikkumisi kui need, mida on mainitud riigiprokuröri korralduses, ei ole menetluse tühisuse aluseks.

Samuti võib esimeses lõigus ette nähtud tingimustel kontrollida iga isiku isikusamasust, olenemata selle isiku käitumisest, et ennetada ohtu avalikule korrale, eelkõige inimeste julgeolekule või varale.

Esimeses lõigus sätestatud korras võib piiriülese kuritegevusega seotud süütegude ennetamiseks ja uurimiseks seaduses ette nähtud dokumentide omamise, kaasaskandmise ja esitamise kohustuse täitmiseks samuti kontrollida isikuid alal, mis jääb Prantsusmaa ja [Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni] osalisriikide maismaapiiri ja sealt 20 kilomeetri kaugusel oleva piirjoone vahele, ning määrusega kinnitatud rahvusvahelisele transpordile avatud sadama, lennujaama, raudteejaama või bussijaama aladel, mis on avalikkusele ligipääsetavad. [...] Kui tegemist on maanteelõiguga, mis algab käesoleva lõigu esimeses lauses osutatud alalt ja esimene teemaksupunkt jääb 20 kilomeetri piirjoonest kaugemale, võib kuni sellise esimese teemaksupunktini kontrolli teostada ka parkimisalal, teemaksupunkti asukohas ja külgneval parkimisalal. Käesolevas sättes silmas peetud teemaksupunktid kinnitatakse määrusega. Asjaolu, et isikusamasuse kontrollil avastatakse muid õigusrikkumisi kui eespool mainitud kohustuste rikkumine, ei ole menetluse tühisuse aluseks. Käesoleva lõigu alusel ei või seaduses ette nähtud dokumentide omamise, kaasaskandmise ja esitamise kohustuse täitmise kontrollimine samas kohas vältida kauem kui kuus tundi järjest ega või seisedna käesolevas lõigus nimetatud aladel või kohtades viibivate või seal liiklevate isikute süstemaatilises kontrollimises.

[...]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 22 Pärast Prantsusmaa ja teiste Schengeni alasse kuuluvate liikmesriikide vahele jäävatel ühistel sisepiiridel piirikontrolli ajutist taaskehtestamist Prantsusmaal Schengeni piirieskirjade artikli 25 alusel kontrolliti kriminaalmenetluse seadustiku artikli 78-2 üheksandas lõigus ette nähtud tingimustel 15. juunil 2016 Prantsusmaad Hispaaniast eraldava maismaapiiri ja sealt 20 kilomeetri kaugusele märgitud piirjoone vahelisel alal Maroko kodakondsusega A. Aribit. Nimetatud isik, kes oli varem lahkunud Prantsusmaalt pärast väljasaatmismeedet, mis oli talle teatavaks tehtud 10. augustil 2013, sõitis Marokost tulnud bussis.
- 23 Ta peeti kinni kahtlustatuna Prantsusmaa territooriumile ebaseaduslikus sisenemises, mis on Ceseda artiklis L. 621-2 nimetatud teise astme kuritegu. Järgmisel päeval tegi Pyrénées-Orientales'i prefekt A. Aribi suhtes määruse, millega kohustas teda Prantsusmaa territooriumilt lahkuma ning andis korralduse tema halduskorras kinnipidamiseks.
- 24 Tribunal de grande instance de Perpignani (Perpignani esimese astme kohus, Prantsusmaa) vabaduse ja kinnipidamise küsimusi lahendav kohtunik tühistas 21. juuni 2016. aasta kohtumäärusega A. Aribi kahtlustatavana kinnipidamise ning kogu sellele järgnenud menetluse, sealhulgas tema halduskorras kinnipidamise, peamiselt põhjendusega, et tema suhtes ei oleks tohtinud kinnipidamist kohaldada. Ta märkis sellega seoses, et ebaseaduslikult riigis viibiv välismaalane A. Arib ületas Prantsusmaa ja Hispaania vahelise sisepiiri, mistõttu oleks tema hinnangul tulnud kohaldada direktiivi 2008/115, mis ei võimalda sellises olukorras nagu käesolev karistada isikut vangistusega.
- 25 Asja läbi vaadanud cour d'appel de Montpellier' (Montpellier' apellatsioonikohus, Prantsusmaa) kohtunik jättis 22. juuni 2016. aasta määrusega esimese astme kohtu lahendi muutmata. Pyrénées-Orientales'i prefekt esitas selle kohtumääruse peale eelotsusetaotluse esitanud Cour de cassation'ile (Prantsusmaa kassatsioonikohus) kassatsioonkaebuse, väites eelkõige, et tõsise ohu korral avalikule korrale või sisejulgeolekule võib liikmesriik oma sisepiiridel piirikontrolli erandlikult taastada ja seeläbi direktiivi 2008/115 osaliselt kohaldamata jätta. Prefekt leiab, et kuna sellises olukorras ei ole selle direktiivi kaitsemeetmed kohaldatavad, võib Prantsusmaa territooriumile ebaseaduslikult sisenenud isikut kriminaalmenetluse seadustiku artikli 78-2 üheksanda lõigu sätete alusel kontrollida ning kui ta viibib riigis ebaseaduslikult, võib teda karistada vangistusega ning seega kinni pidada.

- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib esiteks, et Schengeni piirieskirjad sätestavad vaba liikumise põhimõtte Schengeni alal ja näevad ette piirikontrolli puudumise liikmesriikide vahelistel sisepiiridel, ja teiseks, et tõsise ohu tekkimisel liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule võib see liikmesriik vastavalt nende piirieskirjade artiklile 25 erandlikult taaskehtestada piirikontrolli kõikidel või konkreetsetel sisepiirilõikudel piiratud ajavahemikul.
- 27 Nimetatud kohus rõhutab veel, et Schengeni piirieskirjade artiklis 32 on ette nähtud, et kui piirikontroll sisepiiridel taaskehtestatakse, kohaldatakse *mutatis mutandis* nende piirieskirjade II jaotise asjakohaseid sätteid, mis käsitlevad välispiire. Ta rõhutab sellega seoses, et piirieskirjade artikli 5 lõike 3 kohaselt kehtestavad liikmesriigid välispiiride ebaseadusliku ületamise eest tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused. Ta lisab, et samade piirieskirjade artikli 13 kohaselt on välispiiride patrull- ja vaatlustegevuse põhieesmärk tõkestada ebaseaduslikku piiriületamist ja võtta meetmeid ebaseaduslikult piiri ületanud isikute suhtes, nii et isik, kes on ületanud ebaseaduslikult piiri ning kellel ei ole õigust viibida asjaomase liikmesriigi territooriumil, peetakse kinni ning tema suhtes rakendatakse menetlusi, järgides direktiivi 2008/115.
- 28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et direktiiv 2008/115 paneb liikmesriikidele kohustuse teha väljasaatmisotsus iga kolmanda riigi kodaniku suhtes, kes viibib nende territooriumil ebaseaduslikult, kusjuures selle isiku võib kinni pidada ainult tema tagasisaatmise ettevalmistamiseks või väljasaatmise läbiviimiseks, ning vaid juhul, kui ei ole võimalik tulemuslikult kohaldada muid piisavaid, kuid leebemaid sunnimeetmeid. Nimetatud kohus viitab 7. juuni 2016. aasta kohtuotsusele Affum (C-47/15, EU:C:2016:408), milles Euroopa Kohus otsustas, et direktiiviga 2008/115 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis lubavad ebaseaduslikult sisepiiri kaudu riiki sisenenud ja seetõttu ebaseaduslikult riigis viibiva kolmanda riigi kodaniku, kelle suhtes ei ole kõnealuses direktiivis ette nähtud tagasisaatmismenetlus veel lõpetatud, pelgalt selle piiriületuse tõttu vangistada.
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et Ceseda artikli L. 621-2 kohaselt karistatakse riigi territooriumile ebaseadusliku sisenemise eest üheaastase vangistuse ning rahalise karistusega, kui isik tabatakse selle teo toimepanemiselt.
- 30 Seda sätet arvestades tekib sellel kohtul kõigepealt küsimus, kas sisepiiril liikmesriigi taaskehtestatud piirikontroll on selle piiri ületamise korral kolmanda riigi kodaniku poolt, kellel ei ole õigust riiki siseneda, samastatav kontrolliga välispiiril, kui kontrolli tehakse teo toimepanemise hetkel.
- 31 Jaatava vastuse korral tuleb nimetatud kohtu hinnangul seejärel kindlaks määrata selle kontrolli teostamise kord. Ta märgib sellega seoses esiteks, et direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punkt a võimaldab liikmesriikidel jätkuvalt kohaldada nende välispiiridel riigisiseseid lihtsustatud tagasisaatmismenetlusi, ilma et nad peaksid järgima kõiki direktiivis ette nähtud menetlustappe, et välispiiri ületamisel kinni peetud kolmandate riikide kodanikud kiiremini välja saata. Teiseks rõhutab ta, et nimetatud direktiivi artikli 4 lõige 4 reguleerib direktiivi artikli 2 lõike 2 punktis a ette nähtud õiguse teostamist liikmesriikide poolt, kusjuures liikmesriigid peavad järgima teatavaid direktiivis ette nähtud miinimumtagatise, mille hulgas on eeskätt kinnipidamistingimused, mis on kehtestatud direktiivi artiklites 16 ja 17.
- 32 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul on seetõttu tekkinud küsimus, kas liikmesriik, kes on taaskehtestanud piirikontrolli sisepiiridel, saab tugineda nimetatud artikli 2 lõike 2 punktile a, et jätta direktiiv 2008/115 kohaldamata kolmanda riigi kodaniku suhtes, kes ületab piiri ebaseaduslikult ega ole veel liikmesriigi territooriumil viibinud.
- 33 Jaatava vastuse korral on tal viimaks küsimus, kas direktiivi 2008/115 artikli 4 lõiget 4 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole sellistel faktilistel asjaoludel nagu käesolevas asjas vastuolus kolmanda riigi kodaniku vangistamine.

34 Neil asjaoludel otsustas Cour de cassation (kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [Schengeni piirieskirjade] artiklit 32, mis näeb ette, et sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamisel kohaldatakse II jaotise (välispiiride kohta) asjakohaseid sätteid *mutatis mutandis*, tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi sisepiiril taaskehtestatud kontroll on piiriületamise korral kolmanda riigi kodaniku poolt, kellel ei ole riiki sisenemise õigust, samastatav kontrolliga, mida tehakse välispiiril?
2. Kas samadel sisepiiril kontrolli taaskehtestamise asjaoludel on [nende eeskirjade] ja [direktiiviga 2008/115] lubatud kasutada juhul, kui kolmanda riigi kodanik ületab piiri, kus on piirikontroll taaskehtestatud, direktiivi [2008/115] artikli 2 lõike 2 punktis a ette nähtud õigust, mis annab liikmesriikidele võimaluse kohaldada oma välispiiridel jätkuvalt riigisiseseid lihtsustatud tagasisaatmismenetlusi?
3. Kui vastus sellele viimasele küsimusele on jaatav, siis kas direktiivi [2008/115] artikli 2 lõike 2 punktiga a ja artikli 4 lõikega 4 on vastuolus niisugune riigi õigusnorm nagu [Ceseda] artikkel L. 621-2, milles on ette nähtud ebaseaduslikult riiki sisenenud kolmanda riigi kodanike, kelle suhtes ei ole selles direktiivis sätestatud tagasisaatmismenetlus veel lõpule viidud, karistamine vangistusega?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene ja teine küsimus

- 35 Esimese ja teise küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punkti a tuleb koostoimes Schengeni piirieskirjade artikliga 32 tõlgendada nii, et see on kohaldatav sellise kolmanda riigi kodaniku olukorrale, kes on tabatud liikmesriigi sisepiiri vahetus läheduses, kui see liikmesriik on nende piirieskirjade artikli 25 alusel taaskehtestanud kontrolli selle piiri üle põhjusel, et esineb tõsine oht asjaomase liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule.
- 36 Sissejuhatuseks tuleb rõhutada, et nagu on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktides 22 ja 23, ei ole Maroko kodaniku A. Aribi suhtes tehtud otsust Prantsuse territooriumile sisenemise keelamise kohta, kuid Prantsuse ametivõimud kontrollisid teda Prantsuse-Hispaania piiri vahetus läheduses pärast piirikontrolli taaskehtestamist sellel piiril Schengeni piirieskirjade artikli 25 alusel, ja ta peeti kinni kahtlustatuna Prantsusmaa territooriumile ebaseaduslikus sisenemises, mis on Ceseda artiklis L. 621-2 nimetatud kuritegu.
- 37 Selle kohta tuleb esiteks meelde tuletada, et nii direktiivi 2008/115 artikli 3 punktis 2 määratletud mõistest „ebaseaduslik riigisviibimine“ kui ka selle direktiivi põhjendusest 5, mille kohaselt on need piirieskirjad „kohaldatavad kõigi kolmandate riikide kodanike suhtes, kes ei vasta või enam ei vasta liikmesriiki sisenemise, liikmesriigis viibimise või elamise tingimustele“, ilmneb, et kui kolmanda riigi kodanik on ebaseaduslikult sisenenud liikmesriigi territooriumile ning viibib seal nii, et tema puhul ei ole täidetud liikmesriiki sisenemise, seal viibimise või elamise tingimused, on tema viibimine riigis ebaseaduslik juba üksnes selle asjaolu tõttu, ilma et see viibimine oleks seotud minimaalse kestusega või kavatsusega sellesse liikmesriiki jääda (vt selle kohta 7. juuni 2016. aasta kohtuotsus Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, punktid 48 ja 59).

- 38 Sellist kolmanda riigi kodanikku nagu A. Arib, kes pärast liikmesriigi territooriumile sisenemist peetakse selles liikmesriigis riigi sisepiiri vahetus läheduses kinni ja kelle puhul ei ole täidetud sellele territooriumile sisenemise, seal viibimise või elamise tingimused, tuleb lugeda selle liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult viibivaks.
- 39 Sellises olukorras olev kolmanda riigi kodanik kuulub vastavalt direktiivi 2008/115 artikli 2 lõikele 1 ja ilma, et see mõjutaks selle direktiivi artikli 2 lõike 2 kohaldamist, selle direktiivi kohaldamisalasse. Seega peab tema väljasaatmise suhtes seni, kuni tema riigisviibimine ei ole seaduslik, rakendama selles direktiivis ette nähtud ühiseid nõudeid ja korda (vt selle kohta 7. juuni 2016. aasta kohtuotsus Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, punkt 61).
- 40 Teiseks tuleb selle kohta märkida, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei ole kõnealuse direktiiviga vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis lubavad vangistada kolmanda riigi kodaniku, kelle suhtes kohaldatai nimetatud direktiiviga kehtestatud tagasisaatmismenetlust ning kes viibib nimetatud liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult, omamata mõjuvat põhjust tagasipöördumisest keeldumiseks, või on sellele territooriumile uuesti sisenenud sisenemiskeeldu rikkudes (vt selle kohta 7. juuni 2016. aasta kohtuotsus Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, punktid 54 ja 64).
- 41 Euroopa Kohtule esitatud toimikust ning kohtuistungil Euroopa Kohtu esitatud küsimustele antud vastustest ilmneb siiski, et A. Arib ei ole kummaski olukorras, mida eelmises punktis on mainitud.
- 42 Kolmandaks tuleb märkida, et direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punkt a võimaldab liikmesriikidel jätta see direktiiv kohaldamata – kui direktiivi artikli 4 lõike 4 sätetest ei tulene teisiti – kahes spetsiifilises olukorras ehk juhul, kui tegemist on kolmanda riigi kodanikuga, kelle suhtes rakendatakse liikmesriigi välispiiri kaudu sisenemise keeldu vastavalt Schengeni piirieskirjade artiklile 14, või juhul, kui tegemist on kolmanda riigi kodanikuga, kes on tabatud või kinni peetud sellise välispiiri ebaseaduslikul ületamisel ning kes ei ole hiljem saanud luba või õigust kõnealuses liikmesriigis viibimiseks.
- 43 Nagu on välja toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 36, ei ole A. Aribi suhtes tehtud otsust Prantsuse territooriumile sisenemise keelamise kohta. Sellest järgeldub, et tema puhul ei saa mingil juhul olla tegemist esimesega kahest direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punktis a mainitud olukorrast.
- 44 Seega tuleb kindlaks teha, kas kolmanda riigi kodaniku puhul, kes viibib ebaseaduslikult liikmesriigi territooriumil ja kes on tabatud liikmesriigi sisepiiri vahetus läheduses, on tegemist direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punktis a kirjeldatud teise olukorraga, kui asjasse puutuv liikmesriik on tõsise ohu tõttu tema avalikule korrale või sisejulgeolekule taaskehtestanud piirikontrolli sellel piiril vastavalt Schengeni piirieskirjade artiklile 25.
- 45 Selle kohta tuleb esiteks märkida, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt on direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punktis a nimetatud kaks olukorda eranditult seotud Schengeni piirieskirjade artiklis 2 määratletud liikmesriigi välispiiri ületamisega ja seega ei ole neis käsitletud Schengeni alasse kuuluvate liikmesriikide ühise piiri ületamist (7. juuni 2016. aasta kohtuotsus Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, punkt 69).
- 46 Täpsemalt eeldab teine direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punktis a nimetatud olukordadest otsest ajalist ja ruumilist seost kolmanda riigi kodaniku tabamise või kinnipidamise ja välispiiri ületamise vahel. Niisiis on silmas peetud kolmandate riikide kodanikke, kelle pädevad asutused on tabanud või kinni pidanud välispiiri ebaseadusliku ületamise hetkel või pärast piiriületust selle piiri lähedal (vt selle kohta 7. juuni 2016. aasta kohtuotsus Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, punkt 72).

- 47 Seega tuleb direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punkti a tõlgendada nii, et see ei võimalda liikmesriikidel mitte kohaldada seda direktiivi ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike suhtes põhjusel, et nad on sisenenud nende territooriumile sisepiiri kaudu ebaseaduslikult (7. juuni 2016. aasta kohtuotsus Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, punktid 69 ja 77).
- 48 Teiseks tuleb siiski kindlaks teha, kas asjaolu, et liikmesriik on oma sisepiiridel taaskehtestanud piirikontrolli Schengeni piirieskirjade artikli 25 alusel, muudab direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punkti a kohaldatavaks sellise kolmanda riigi kodaniku olukorrale, kes viibib liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult ja kes on kinni peetud sellise sisepiiri läheduses.
- 49 Schengeni piirieskirjade artikkel 25 lubab liikmesriigil erakorraliselt ja teatavatel tingimustel ajutiselt taaskehtestada piirikontrolli kõikidel või konkreetsel sisepiirilõikumel, kui tekib tõsine oht liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule. Nende piirieskirjade artiklis 32 on ette nähtud, et kui sisepiiridel taaskehtestatakse piirikontroll, kohaldatakse nende piirieskirjade välispiire käsitlevaid asjakohaseid sätteid *mutatis mutandis*.
- 50 Sellega seoses tuleb esiteks rõhutada, et direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punkt a teeb erandi selle direktiivi kohaldamisalast, mistõttu tuleb seda sätet tõlgendada kitsalt.
- 51 Nagu aga juba ilmneb käesoleva kohtuotsuse punktides 45 ja 47, puudutab see säte, mille sõnastus on selles küsimuses üheselt mõistetav, sellise kolmanda riigi kodaniku olukorda, kes on liikmesriigi „välispiiril“ või sellise välispiiri vahetus läheduses. Selles ei ole niisiis mingit viidet, et sellises olukorras olevaks võiks lugeda ka kolmanda riigi kodaniku, kes on sisepiiril, kus on taaskehtestatud piirikontroll Schengeni piirieskirjade artikli 25 alusel, või sellise sisepiiri vahetus läheduses, samas kui selle direktiivi vastuvõtmise ajal oli määruse nr 562/2006 artiklites 23 ja 28 juba ette nähtud, et ühelt poolt võivad liikmesriigid taaskehtestada piirikontrolli oma sisepiiridel, kui esineb tõsine oht nende avalikule korrale või sisejulgeolekule, ja et teiselt poolt kohaldatakse sellisel juhul *mutatis mutandis* selle määruse asjakohaseid välispiire käsitlevaid sätteid.
- 52 Mis teiseks puudutab direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punktiga a taotletavat eesmärki, siis Euroopa Kohus on juba otsustanud, et see eesmärk on võimaldada liikmesriikidel jätkuvalt kohaldada selles sättes mainitud juhtudel nende välispiiridel lihtsustatud tagasisaatmismenetlusi, ilma et nad peaksid järgima kõiki selles direktiivis ette nähtud menetlusetappe, selleks et neil oleks võimalik kiiremini välja saata välispiiri ületamisel kinni peetud kolmandate riikide kodanikud (7. juuni 2016. aasta kohtuotsus Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, punkt 74).
- 53 Sellega seoses tuleb tõdeda, et direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punktis a käsitletakse samal viisil nii Schengeni piirieskirjade artiklis 13 silmas peetud kinnipidamist või tabamist liikmesriigi välispiiri vahetus läheduses, kui ka sisenemiskeelu kehtestamist samade piirieskirjade artikli 14 tähenduses.
- 54 Nimelt, kui – nagu kinnitab Schengeni piirieskirjade artikli 14 lõige 4 – Schengeni alale sisenemiskeelu kehtestamise eesmärk on vältida, et kolmanda riigi kodanik, kelle suhtes see keeld on väljastatud, siseneks sellele territooriumile, võimaldab sellise ebaseaduslikult riigis viibiva kolmanda riigi kodaniku tabamine või kinnipidamine välispiiri ületamisel või välispiiri vahetus läheduses liikmesriigi pädevatel ametiasutustel võtta selle kodaniku kinnipidamise asukohta arvestades hõlpsalt ja kiiresti asjakohased meetmed, et vältida selle kodaniku jäämist liikmesriigi territooriumile, tuues ta kohe tagasi välispiirile, mille kodanik ebaseaduslikult ületas.
- 55 Sellistel asjaoludel, mida eelkõige iseloomustab välispiiri lähedus, võib olla põhjendatud võimaldada liikmesriigil mitte järgida kõiki direktiivis 2008/115 ette nähtud menetlusetappe, et kiirendada tema territooriumil ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike kolmandasse riiki tagasisaatmist.

- 56 Seevastu ei võimalda ainuüksi see, et liikmesriigi sisepiiridel on taaskehtestatud piirikontroll, saata kolmanda riigi kodanik, kes viibib liikmesriigis ebaseaduslikult ja kes tabatakse selle piiri ületamisel või selle vahetus läheduses, Schengeni alalt välja kiiremini või hõlpsamini kui juhul, kui ta oleks samas asukohas tabatud ilma piirikontrolli taaskehtestamiseta politseikontrolli käigus Schengeni piirieskirjade artikli 23 punkti a tähenduses.
- 57 Vastupidi sellele, mida sisuliselt väidab Saksamaa valitsus, ei sea seda järeldust kahtluse alla vedajatele Schengeni piirieskirjade V lisa A-osa punktis 2 ja Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklis 26 pandud kohustused.
- 58 Isegi kui oletada, et need kohustused kehtivad nimetatud piirieskirjade artikli 32 alusel ka sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise korral, tuleb nimelt siiski märkida, et Schengeni piirieskirjade V lisa A-osa punkti 2 ja Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artikli 26 tulemusel pannakse vedajatele kohustus transportida nende veetav kolmanda riigi kodanik kolmandasse riiki tagasi ainult juhul, kui selle kodaniku sisenemisest riiki keeldutakse, kuid mitte juhul, kui see kodanik nagu A. Arib tabatakse või peetakse kinni pärast piiri ebaseaduslikku ületamist.
- 59 Sellest järeldub, et direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punktiga a taotletavat eesmärki arvestades ei tule sellise kolmanda riigi kodaniku olukorda, kes viibib liikmesriigis ebaseaduslikult ja kes tabatakse sisepiiri vahetus läheduses, eristada olenevalt sellest, kas sellel piiril on piirikontroll taaskehtestatud või mitte.
- 60 Kolmandaks, vajadust anda direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punkti a kohaldamisalale kitsas tõlgendus kinnitab ka selle sätte konteksti analüüs ja täpsemalt Schengeni piirieskirjade süstemaatiline tõlgendamine.
- 61 Selle kohta tuleb kõigepealt märkida, et nende piirieskirjade kohaselt ei võrdu sisepiir, kus liikmesriik on nende eeskirjade artikli 25 alusel taaskehtestanud piirikontrolli, välispiiriga samade piirieskirjade tähenduses.
- 62 Schengeni piirieskirjade artikli 2 kohaselt on mõisted „sisepiirid“ ja „välispiirid“ nimelt teineteist välistavad. Nende eeskirjade artikkel 32 piirdub aga sätestamisega, et kui liikmesriik on sisepiiridel taaskehtestanud piirikontrolli, kohaldatakse *mutatis mutandis* ainult piirieskirjade asjakohaseid sätteid, mis käsitlevad välispiire. Kõnealuses artiklis 32 ei ole seevastu ette nähtud, et sellisel juhul tuleb kohaldada direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punkti a – sisuliselt sama tähelepaneku tegi kohtujurist oma ettepaneku punktis 52. Seega on juba Schengeni piirieskirjade sõnastusega vastuolus sisepiiri, kus nende piirieskirjade artikli 25 alusel on taaskehtestatud piirikontroll, samastamine selle direktiivi kontekstis välispiiriga.
- 63 Järgmiseks tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab õigesti, et Schengeni piirieskirjade artikli 5 lõige 3 paneb liikmesriikidele kohustuse kehtestada tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused välispiiride ebaseadusliku ületamise eest väljaspool piiripunkte ja väljaspool nende kindlaksmääratud lahtiolekuaega.
- 64 Sellegipoolest ja olenemata küsimusest, kas selle sätte puhul on tegemist asjakohase sättega Schengeni piirieskirjade artikli 32 tähenduses, mis on *mutatis mutandis* kohaldatav, kui liikmesriik on sisepiiridel taaskehtestanud piirikontrolli, tuleb igal juhul rõhutada, et kõnealuse sättega ei kavandatud mingit erandit direktiiviga 2008/115 kehtestatud ühistest nõuetest ja korrast, nagu muuseas on sõnaselgelt kinnitatud ka nende piirieskirjade artikli 13 lõikes 1, milles on ette nähtud, et tuleb võtta meetmeid ebaseaduslikult piiri ületanud isiku suhtes ja kui sellel isikul ei ole õigust viibida asjaomase liikmesriigi territooriumil, peetakse ta kinni ning tema suhtes rakendatakse menetlusi, järgides direktiivi 2008/115 (vt selle kohta 7. juuni 2016. aasta kohtuotsus Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, punkt 90).

- 65 Schengeni piirieskirjade artikli 13 lõike 1 eesmärk on niisiis täpsustada seost piiride patrull- ja vaatlustegevuse ning direktiivis 2008/115 ette nähtud tagasisaatmismenetluste vahel (26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Jafari, C-646/16, EU:C:2017:586, punkt 69). Sellest järeldub, et meetmed, mis liikmesriigid on võtnud eelkõige vastavalt Schengeni piirieskirjade artikli 5 lõikele 3, et tagada patrull- ja vaatlustegevuse tõhusus piiridel, ei tohi kaasa tuua sellest direktiivist liikmesriikidele tulenevate kohustuste muutumist.
- 66 Viimaseks tuleb täpsustada, et direktiiv 2008/115 ei välista liikmesriikide õigust määrata vangistust muude süütegude toimepanemise eest kui need, mis pannakse toime üksnes ebaseadusliku riiki sisenemisega, kaasa arvatud olukorrad, kus selles direktiivis ette nähtud tagasisaatmismenetlus ei ole veel lõpetatud (7. juuni 2016. aasta kohtuotsus Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, punkt 65). Seega ei ole selle direktiiviga vastuolus ka liikmesriigis ebaseaduslikult viibiva kolmanda riigi kodaniku vahistamine või kinnipidamine, kui selliseid meetmeid kohaldatakse põhjusel, et seda kodanikku kahtlustatakse muu kuriteo kui lihtsalt riiki ebaseadusliku sisenemise toimepanemises ja eelkõige kuriteos, mis võib ohustada asjasse puutuva liikmesriigi avalikku korda või sisejulgeolekut.
- 67 Eelnevast tuleneb, et esimesele ja teisele küsimusele tuleb vastata, et direktiivi 2008/115 artikli 2 lõike 2 punkti a tuleb koostoimes Schengeni piirieskirjade artikliga 32 tõlgendada nii, et see ei ole kohaldatav sellise kolmanda riigi kodaniku olukorrale, kes on tabatud sisepiiri vahetus läheduses ja kes viibib liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult, ka mitte juhul, kui see liikmesriik on nende piirieskirjade artikli 25 alusel taaskehtestanud kontrolli selle piiri üle põhjusel, et esineb tõsine oht asjaomase liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule.

Kolmas küsimus

- 68 Võttes arvesse esimesele ja teisele küsimusele antud vastust, ei ole kolmandale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 69 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiivi 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel artikli 2 lõike 2 punkti a tuleb koostoimes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määruse (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad), artikliga 32 tõlgendada nii, et see ei ole kohaldatav sellise kolmanda riigi kodaniku olukorrale, kes on tabatud sisepiiri vahetus läheduses ja kes viibib liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult, ka mitte juhul, kui see liikmesriik on nende piirieskirjade artikli 25 alusel taaskehtestanud kontrolli selle piiri üle põhjusel, et esineb tõsine oht asjaomase liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule.

Allkirjad